

Emina CĂPĂLNĂȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara, România

CULTIVAREA LIMBII SAU *POLITICAL CORRECTNESS* - CELE DOUĂ FEȚE ALE POSTMODERNITĂȚII

Termenul *postmodernism* nu este un simplu concept operațional pentru literatură, ci un termen ce poate exprima o realitate culturală și istorică. Mircea Cărtărescu definește postmodernismul ca fiind spațiul

„textelor încrucișate cu pasiune mendeliană, al eclectismului nelimitat, în care nu numai că toate formele artei prezentului se pot combina aleatoriu, dar ele intră în aliaje stranii și cu formele istoricizate ale trecutului într-o sincronie stilistică nemaivăzută, implicând pașișă, parodia, travestiul”[1].

Așadar,

„*cultura* [subl. n. - E. C.] postmodernă se **globalizează** [subl. aut.]. [...] postmodernitatea, prin juxtapunere și reciclaj, pare a dizolva sau alătura - sub imperativul comunicabilității - «fragmente culturale eterogene și eteronome după regulile contiguității, analogiei și contrastului»”[2].

Acest lucru este posibil datorită unor factori diverși ce țin de schimbările apărute la nivelul societății. Lumea a evoluat rapid în ultimele decenii către

„forme de civilizație care înseamnă - între altele - circulația activă a oamenilor în afara granițelor culturale tradiționale, interferența valorilor cândva «specifice», strămutări voluntare și amestecuri efective de populații. [...] O Europă unică în splendida ei varietate etnică și culturală. În «retortele» Americii de Nord se experimentase de mai demult acest tip de coexistență în diversitate. Într-acolo mergem, către lumea multiculturală postmodernă”[3].

Dar care sunt formele de expresie ale acestei lumi? Care îi sunt fețele, formele? Dar tarele?

Prin juxtapunere și reciclaj se ajunge la *hibridizare*, la punerea împreună a unor elemente disparate, poate, în cadrul conturării altor societăți. Pe lângă aceasta, altă linie definitorie pentru postmodernitate este *multiculturalismul*:

„Deși ne vine greu să acceptăm că așa este, mai ales aici, pe Bătrânul Continent, va trebui să ne obișnuim cu ideea că vremea națiunilor omogene a trecut, cu toate miturile ei romantice: culturi naționale, state naționale”[4].

Complexitatea postmodernității își extrage, așadar, inspirația din diverse spații geografice, fiecare cu specificul ei:

„Ajunși în postmodernitate, nu mai trăim în vechea lume eurocentristă, în care tonul îl dădeau numai și numai «centrele de prestigiu» numite fie Atena, fie Roma, Madrid, Paris, Londra sau Viena. «Descentralizarea» culturii, emanciparea fostelor «provincii» geografice, sociale, artistice, pluralitatea ofertelor creative definesc acum o «scenă» enormă, de o diversitate amețitoare. Până la un punct de pe acest traseu al istoriei, puteai ști aproape tot ce s-a făcut mai important în urmă, ce s-a gândit, s-a scris, s-a pictat etc., și puteai fi la curent cu tot ce e mai interesant în contemporaneitate. Între timp, a devenit foarte greu, dacă nu imposibil. Înainte de orice altceva, descrierea prezentului cultural se lovește de această dificultate de cuprindere. Simplificând, chestiunea e cantitativă: se întâmplă atât de multe lucruri și atât de variate încât n-apuci să afli, să vezi, să înțelegi decât o parte. Nu va fi – atunci – deloc ușor să definești întregul” [5].

Am putea începe să definim *întregul* prin înțelegerea faptului că *dialogul* poate pune împreună forme divergente. Pe ideea de dialog mizează și corectitudinea politică. În prezent, discursul public nu trebuie să fie doar coerent, concis, corect, ci și corect... politic.

Dialoguri percepute ca fiind inextricabile cândva demonstrează că opozițiile puternice pot da naștere unui ansamblu. Trecutul este investit cu semnificații pozitive, apropiate de sintagmele: *bun spiritual, entuziasm creator*. Prin postmodernism, „ne întoarcem [...] la ceea ce se consideră a fi un «antagonism etern» între clasic și modern” [6]; doar că această *întoarcere* se produce sub dominația ideii că opoziția în discuție e departe de a formula bariere caracterologice și aproape de a formula metode de a desființa obstacole.

Disponibilitatea și lipsa de pasivitate a postmodernismului în a reinterpretă valorile trecutului reprezintă principala diferență între modernism și postmodernism, respectiv între Modernitate și Postmodernitate – ca expresii culturale ale unei perioade. Dacă Modernitatea era obiectivă, puristă, eclectică, elitistă, Postmodernitatea e pentru toți și pentru toate, fără discriminare, fără cazier, fără alegeri sau excluderi. Pentru a marca această diferență, pentru a marca raportarea la ceea ce a fost, dar negând o ruptură neprolifică, a fost chemat prefixul inofensiv *post-*.

Semnificația prefixului *post-* poate fi găsită reunind sensurile cuvintelor: *recuperare, recapitulare, disponibilitate, reunire, reevaluare, reinterpretare*, lexeme ce caracterizează succint postmodernismul literar. De asemenea,

„*post-* se clarifică [...] prin intermediul lui *pre-*, mișcarea înainte printr-o întoarcere în timp, susceptibilă a înlesni o definiție diacronică a postmodernismului”[7].

Steluța Stan abordează într-o manieră interesantă denumirea mișcării postmoderne, analizând și morfemele, inițial și final, care o compun:

„Dat fiind că, în fenomenologia curentelor literar-artistice, acestea apar preponderent ca replică la cel (cele) care (l-a) le-au premers, prefixul *post-* arată *continuitatea* [subl. n. – E. C.] față de curentul precedent, iar sufixul *-ism* introduce o nuanță peiorativă. În ipoteza continuității, ar putea fi vorba despre o etapă ce ar duce mai departe modernul ori, dimpotrivă, ar numi momentul alexandrin din câteva mari literaturi, sfârșirea, «cântecul de lebedă» al acestuia.”[8].

Pledăm pentru înțelegerea prefixului ca având rolul de liant între un timp trecut și un timp prezent, fără a accentua o ruptură, ci, dimpotrivă, un proces al continuității.

Înțelegând rolul prefixului, putem defini conceptul:

„Postmodernismul ni se înfățișează [...] ca «un fel aparte de a vedea» [...]. Adică, asistăm la o deplasare de accent de la obiect la perspectiva asupra lui, vocabula însemnând nu **după**, ci **dincolo**, transferându-ne într-un spațiu «descentrat»; fiind vorba așadar de un salt calitativ și integrator, instalând triumfal *ora dialogului* [subl. n. – E. C.] și a relativismului”[9].

Suntem de părere că, în acest context, *relativismul* necesită a fi corelat cu *hibridizarea*, astfel că frontierele literare existente la un moment dat devin variabile. La fel și regulile existente la un moment dat, fragmentele de înțelepciune moștenite, obiceiurile și normele după care se ghidează societatea.

„Trebuie să observăm că «facerea» (culturală) e, azi, mai cu seamă **prefacere** și că în pofida «fracturilor» există o continuitate subterană; succesoralul cultural, invitând la **anamneză** [subl. aut.] (Fr. Lyotard) ne pune într-o dublă condiție: de urmași ai deja-creatului și, evident, de «profitori». Așa fiind, relația Postmodernismului [sic!] cu timpul ne aruncă într-o curioasă **post-temporalitate**. [...] Recuperator și tolerant (deci pluralist), el ne scapă [...] de «teroarea istoriei» și ne plasează într-o lume de simultaneități”[10].

„Postmodernismul s-a declarat de la bun început o mișcare mai degrabă recuperatoare decât inovatoare”[11].

Simultaneitatea, element ce caracterizează Postmodernismul, reclamă redefinirea temporalității[12]. Prezentul e posibil prin raportarea la trecut, delimitarea între cele două fragmente temporale fiind refăcută sub spectrul dialogului, căci „temporalitatea postmodernistă propune resemnificarea

prin coexistență”[13]. „Prin excelență dialogală, permeabilă, pluralistă, **strategia postmodernă** [subl. aut.] nu poate ocoli confruntarea”[14].

În cadrul discuției despre confruntare, apare conceptul de corectitudine politică, dar și acela de cultivare a limbii, care confruntă norma actuală cu diacronia, dar și norma cu uzul. Poți să te confrunți, dar nu să înfrunți; sau poți înfrunța, dar fără să acuzi, să discriminezi.

Analizând direcția societății culturale, Paul Ricoeur își pune o întrebare firească:

„Nu orice cultură poate să susțină și să absoarbă șocul civilizației moderne. Acesta este paradoxul: cum să devii modern și să te întorci la origini”[15].

Mergând pe aceeași linie de gândire, ne punem întrebarea: *cum să devii postmodern și să te întorci la origini?* Cum să îmbrățișezi tradiția, să absorbi principiile, mentalitatea din trecut fără a separa, delimita, discrimina, segrega?

În termeni antinomici și, deci, paradoxali este definită întreaga paradigmă postmodernă:

„severă și ironică, postmodernitatea se leapădă de toate clișeele romantice și romanțioase. Pe de altă parte, generoasă și tolerantă, ea va fi știind să și-l facă aliat pe inamicul ei numărul unu, recuperând destule și de la el, ca – de altfel – de peste tot de prin istoria culturii”[16].

O consecință a acestui fapt este arta postmodernă „duplicitară și contradictorie”[17]. Nu astfel este și tipul de discurs actual? Nu este demersul de cultivarea a limbii constrângător, dar și eliberator? *Corectitudinea politică* – pozitivă, dar dăunătoare? *Cultivarea limbii* – ocolită, dar ridicată la rang de element ce confirmă și garantează?

Ideologia Postmodernității este paradoxală pentru că

„depinde de – și își extrage forța tocmai din – ceea ce contestă. Nu este cu adevărat radicală; și nici nu are un caracter cu adevărat de opoziție”[18].

Tocmai de aceea nu se poate spune că Postmodernitatea este împotriva Modernității. Dacă în Modernitate se caută originalul, în Postmodernitate se produce un

„*recurs* [subl. n. – E. C.] la tradiție, astfel încât continuitatea și discontinuitatea, elementele culturii populare și elitiste se completează întru realizarea unei pluralități de semnificații – ceea ce permite o mediere între prezent și trecut, nou și vetust, asemănare și diferență”[19].

Observăm iarăși definirea conceptului în termeni ce se înscriu într-o relație de contrast: *continuitate* – *discontinuitate*, *popular* – *elitist*, *prezent* – *trecut*, *nou* – *vechi*, *asemănare* – *diferență*.

Pentru Ihab Hassan, postmodernismul înseamnă

„noi deschideri, dar și noi închideri, raporturi diverse între parte și întreg, macrostructuri și forme specifice...raporturi noi între individ și pluralitate” [20].

Așadar, în termeni paradoxali trebuie definit postmodernismul, lucru previzibil dacă luăm în considerare punerea în legătură a trecutului cu prezentul și viitorul.

Tot din punerea împreună a trecutului, a prezentului și a viitorului, s-a născut preocuparea pentru corectitudinea aspectului formal al ideii. Un postmodern înflăcărat, avid de libertăți ar putea spune că nu e nevoie de norme sau de instrumente, de lucruri impuse, că limba oricum evoluează și că un dicționar sau un îndreptar ar rămâne mereu cu un pas în urmă. De ce am suprima în mod deliberat orice act constrângător? Ne-am pierde direcția și am pluti în derivă, fără busolă și chiar fără destinație. Omul de știință își găsește cu siguranță locul în postmodernism și un demers de cultivare a limbii nu e nicidecum desuet. Asemenea Postmodernismului, cultivarea limbii păstrează trecutul, îl recuperează, acceptând însă abaterea generalizată, evoluția firească a limbii, recontextualizarea și evoluția semantică.

Oare lingvistul, în demersul său de cercetare a limbii și a legilor ei de dezvoltare, se conformează tuturor convenționalismelor? Este el adeptul unor receptări comode, al unor formule clișeizate instituite de tradiție? Este el întotdeauna implacabilul corector, intransigent în acceptarea inovației? Oare nu este și el, lingvistul, angrenat în lupta febrilă cu un tipar stătut, alterat? Face acest lucru însă, fără a demola ce a fost, conștient că a cultiva pe un teren arid e un gest momentan și sisific.

Cu prudența necesității înscrierii în afara exceselor, putem afirma că un lingvist nu se lasă întotdeauna pătruns de adevăruri, că, în încercarea sa de a disemina particulele conștiinței tradiționale, nu se lasă intimidat de existența unui plan al închistărilor și al îngustimilor matematice. Există lingviști care condamnă existența unui „zid trufaș și orgolios al individului agresiv și exclusivist” [21], care pledează pentru renunțarea „la anumite prejudecăți lingvistice” [22], care blamează inserția în enunț a unei formulări ce „contrazice logica mesajului, denaturează realitatea evocată” [23], care critică vehement stabilirea unui raport de echivalență între *abatere* și *greșeală* și care ridică noțiunea de *abatere* la rang de factor decisiv în direcția evolutivă a limbii. Statutul coercitiv al normei nu condamnă în orice context *abaterea* și nu suprimă orice demers de instituire a *abaterii* ca sursă primară a modificărilor din multiplele segmente ale limbii. Definirea conceptului de *abatere* se sustrage încercărilor din trecut de

a cataloga limba drept fenomen constant, imutabil. Lucrările de specialitate apărute după ce influența exercitată de ideile puriste și-a diminuat din intensitate resping această „atitudine strict și strâmt normativă” [24]. „Limba literară nu e imuabilă și evoluează, în mare măsură, prin acceptarea [...] unora dintre abateri” [25].

Având în vedere toate aceste lucruri, se mai poate vorbi de știința limbii și, implicit, de cultivarea limbii, ca despre un sistem cu limite clar descrise sau, mai degrabă, ca despre un ansamblu în care inovația – termen lipsit de o tentă depreciativă – face posibilă o discuție despre nuanțe, granițe ce pot fi transgresate, intuiție intelectuală? Dacă se operează o distincție între *inovație* și *greșeală*, dacă se vorbește despre „atitudinea (...) prudent înțelegătoare a lingvistului, cunoscător al întregului sistem al limbii” [26], dacă manifestarea unui „purism intransigent” [27] este subiectul unor lupte de idei, se mai poate vorbi de formule împământenite, de reguli absurde și inutile? Răspunsul aproape că nu necesită a fi formulat dacă „prin cultivarea limbii înțelegem nu numai o activitate cu caracter prohibitiv” [28], ci și o parte componentă a unui sistem deschis, în continuă și intensă evoluție. Caracterul dinamic al limbii este dat de „*abateri*, inovații care se îndepărtează și contrazic organizarea lingvistică existentă la un moment dat” [29].

Acei sceptici, care într-o ierarhie neoficializată plasează studiul limbii pe o poziție neconformă cu adevărul, ar trebui să aibă în vedere că „accesul la conținut, la expresivitatea estetică este condiționat, în primul rând, de corectitudinea formei de exprimare” [30]. Dincolo de searbăda întrebare *Cum e corect?* se conturează argumentele, lămuririle, deschiderea față de uz. Până la urmă, atenția dată formei nu face decât să respecte principiul non-discriminării între științe.

Dacă demersurile de cultivarea a limbii sunt de multe ori blamate, ironizate, considerate inutile deoarece limba ca organism viu este mereu în formare, nu același lucru s-ar putea spune despre fenomenul corectitudinii politice. Să nu uităm însă că, inițial, corectitudinea politică avea menirea să evalueze corectitudinea **gramaticală**, morală și juridică a limbajelor judiciar, administrativ și politic [31]. Așadar, corectitudinea formală nu a fost ignorată nici în acest caz.

Definiția e ea însăși corectă *politic*, construită pe principii sănătoase, cu scopuri nobile, neconstrângătoare și fără să anuleze libertatea de exprimare. Este oare într-adevăr așa? Așadar, corectitudinea politică

„are la bază ideea că oamenii ar trebui să aibă grijă să nu se exprime sau să acționeze într-un fel în care ar putea să ofenseze, excludă sau marginalizeze un anumit grup de oameni dezavantajați social sau discriminați” [32].

Expresie a tot ceea ce înseamnă liberalizarea canoanelor, relaxarea normei, corectitudinea politică s-a supraapreciat și depreciat, în același timp. Pe de o parte, este privită ca semn al deschiderii, al toleranței, al acceptării alterității, fiind asociată cu discursul (post)modern. Pe de altă parte, este etichetată ca fiind o expresie artificială a unor concepte care nu se pot anula prin cuvinte.

„Corectitudinea politică este o ipocrizie. În fapt, discriminarea (etnică, rasială, contra homosexualilor și a femeilor) este în primul rând un fenomen social și comportamental. Simpla schimbare a cuvintelor (*rom* în loc de *țigani*) nu va îmbunătăți relațiile dintre români și țigani.”[33]

De altfel, mentalitatea nu poate fi schimbată prin evitarea unui cuvânt. Adevărata ofensă se produce în adâncurile gândirii, nu la suprafața formulării.

Clișeu aproape și bun comun al limbajului public actual, corectitudinea politică, deși fața a tot ceea ce înseamnă *înțelegere*, își are originile în leninismul de stânga și avea ca scop desemnarea unei persoane care aplica cu multă fermitate linia partidului. Treptat, conceptul a evoluat spre un sens ironic, ascunzând sub învelișul lexematic, persoanele care, exagerând în fermitatea aplicării liniei partidului, deveneau insuportabile [34]. Vedem astfel că acest concept nu e nicidecum nou, ci vechi, o fărâmă a trecutului ce a supraviețuit schimbărilor. Așadar, postmodernizarea, democratizarea, nu înseamnă astăzi a vorbi corect politic, ci înseamnă ceea ce a însemnat dintotdeauna: *a vorbi* dând atenție **formeii**, indiferent că aceasta înseamnă a folosi un plural corect, a face acordul după cum dictează norma, a construi coerent, fără a ofensa sau a agresa. Dincolo de liste de cuvinte-tabu sau de forme interzise, echilibrul unui discurs se conturează din câteva elemente simple: corectitudine formală, actualizarea cunoștințelor, adaptarea selectivă la schimbările societății actuale.

În final, ofensatoare sunt și greșelile care dăunează frumuseții ideilor, așa cum ofensatoare sunt și cuvintele care dăunează relațiilor interumane. Atenția la forma discursului nu intră în contradicție cu libertatea de exprimare întrucât libertatea expresiei se întinde până la linia spațiului personal al altuia. Indiferent că vorbim de situații oficiale sau de discuții amicale, preocuparea pentru formă trebuie să existe, fără a obseda și fără a deveni un scop. Forma este un mijloc prin care se comunică ceva, nu un scop în sine. Adoptarea echilibrată a unor concepte, dar și actualizarea corectă a unor norme nu contravin libertății de expresie decât în situațiile în care orice cuvânt polisemantic este privit cu scepticism și orice greșeală semnalată este interpretată ca metodă de cenzură.

Într-o lume în care contrariile se împacă, trăind într-o societate mult-răvnită, dar și dur criticată, rămâne grija pentru limbă: „numai limba română, cu micul ei tezaur de împliniri intraductibile, merită încă o posteritate”. [35]

NOTE

- [1]. Mircea Cărtărescu, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, [1999], p. 102.
- [2]. Adrian Dinu Rachieru, *Elitism și postmodernism. Postmodernismul românesc și circulația elitelor*, [Chișinău], Editura Garuda-Art, 2000, p. 27.
- [3]. Ion Bogdan Lefter, *Despre identitate. Temele postmodernității*, Pitești, Editura Paralela 45, p. 20.
- [4]. *Ibidem*, p. 19-20.
- [5]. *Ibidem*, p. 21.
- [6]. Adrian Dinu Rachieru, *op. cit.*, p. 30.
- [7]. Alexandru Zub, *În căutarea unei paradigme*, în Sorin Pârvu (coord.), *Dicționar de postmodernism. Monografii și corespondențe tematice*, [Iași], Editura Institutul European, 2005, p. 13.
- [8]. *Postmodernismul*, în Sorin Pârvu (coord.), *op. cit.*, p. 226.
- [9]. Adrian Dinu Rachieru, *op. cit.*, p. 45-46.
- [10]. *Ibidem*, p. 46.
- [11]. Gheorghe Crăciun, *În căutarea referinței*, [Pitești], Editura Paralela 45, Colecția 80. Seria *Eseuri*, [1998], p. 22.
- [12]. „Câștigul pentru istorie al noțiunii de postmodernism este considerabil, aducând o nouă concepție despre temporalitate.”; vezi Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, p. 200.
- [13]. Adrian Dinu Rachieru, *op. cit.*, p. 60.
- [14]. *Ibidem*, p. 62.
- [15]. *Apud* Linda Hutcheon, *Poetica postmodernismului*. Traducere de Dan Popescu, București, Editura Univers, 2002, p. 147.
- [16]. Ion Bogdan Lefter, *Postmodernism. Din dosarul unei „bătălii” culturale*, [Pitești, Brașov, București, Cluj-Napoca], Editura Paralela 45, [2000], p. 91.
- [17]. Linda Hutcheon, *op. cit.*, p. 195.
- [18]. *Ibidem*, p. 196-197.
- [19]. Ruxandra Bontilă, în Sorin Pârvu (coord.), *op. cit.*, p. 48.
- [20]. Linda Hutcheon, *op. cit.*, p. 272.
- [21]. G. Gruiță, *Moda lingvistică 2007. Norma, uzul și abuzul*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006, p. 197.
- [22]. Idem, *Gramatică normativă. 77 de întrebări. 77 de răspunsuri*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994, p. 46.
- [23]. *Ibidem*.
- [24]. Valeria Guțu Romalo, *Abateră lingvistică*, în LR, X (1961), nr. 6, p. 528.
- [25]. *Ibidem*, p. 532.
- [26]. Al. Niculescu, *Între corectitudine și greșală – sau despre „cultivarea” limbii române standard actuale*, în LL, 1972, vol. III, p. 343-344.
- [27]. *Ibidem*, p. 348.

- [28]. Ștefan Munteanu, intervenție la comunicarea lui Al. Graur, *Probleme ale cultivării limbii*, publicată în LL, 1979, vol. I, p. 42.
- [29]. Valeria Guțu Romalo, *Aspecte ale evoluției limbii române*, București, Editura Humanitas Educațional, colecția Repere, 2005, p. 42.
- [30]. Emil Ionescu, intervenție la comunicarea lui Al. Graur, *op. cit.*, p. 46.
- [31]. Vezi [Stefan Racovitza; Corectitudinea politică azi](https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83), *apud* https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83.
- [32]. [Political correctness in: Merriam Webster Learner's Dictionary](https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83), *apud* https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83.
- [33]. ****, Political correctness and the right to freedom of speech*, *apud* https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83.
- [34]. Vezi [Paul Berman, "Intoduction", in Debating PC: The Debate over Political Correctness on College Campuses \(New York 1992\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83), *apud* https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83.
- [35]. Andrei Pleșu, *Martirajul limbii române*, în „Dilema veche”, nr. 171, 19 mai 2007.

BIBLIOGRAFIE

- Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, [1999].
- Crăciun, Gheorghe, *În căutarea referinței*, [Pitești], Editura Paralela 45, Colecția 80. Seria Eseuri, [1998].
- Graur, Al., *Probleme ale cultivării limbii*, în LL, 1979, vol. I, p. 42.
- Gruică, G., *Gramatică normativă. 77 de întrebări. 77 de răspunsuri*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994.
- Gruică, G., *Moda lingvistică 2007. Norma, uzul și abuzul*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.
- Guțu Romalo, Valeria, *Abaterea lingvistică*, în LR, X (1961), nr. 6.
- Guțu Romalo, Valeria, *Aspecte ale evoluției limbii române*, București, Editura Humanitas Educațional, colecția Repere, 2005.
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Corectitudinea_politic%C4%83.
- Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*. Traducere de Dan Popescu, București, Editura Univers, 2002.
- Lefter, Ion Bogdan, *Despre identitate. Temele postmodernității*, Pitești, Editura Paralela 45.
- Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei „bătălii” culturale*, [Pitești, Brașov, București, Cluj-Napoca], Editura Paralela 45, [2000].
- Niculescu, Al., *Între corectitudine și greșeală – sau despre „cultivarea” limbii române standard actuale*, în LL, 1972, vol. III.
- Pârvu, Sorin (coord.), *Dicționar de postmodernism. Monografii și corespondențe tematice*, [Iași], Editura Institutul European, 2005.
- Pleșu, Andrei, *Martirajul limbii române*, în „Dilema veche”, nr. 171, 19 mai 2007.
- Rachieru, Adrian Dinu, *Elitism și postmodernism. Postmodernismul românesc și circulația elitelor*, [Chișinău], Editura Garuda-Art, 2000.

STANDARD LANGUAGE or *POLITICAL CORRECTNESS* – the Two Faces of Postmodernity

Abstract: *The ideas of Postmodernity spread through different areas: architecture, art, literature, the result being a serious impact upon the entire cultural realm; this led to a change of paradigm. Arnold Toynbee talks about a new era in Western Europe's history, "post-modern". Furthermore, Adrian Dinu Rachieru refers to postmodernist sensibility, defined as a state of mind which refuses immobility, definitiveness and certainties. In this context of sensibility, a great attention to discourse and form took shape. Thus, the frame of political correctness came into the limelight, outcasting all structures or words considered offensive. Nonetheless, linguists show great interest in judging form from a grammatical point of view, offensive being every form considered outside the norm. In this context, we ask ourselves what are the remains and the outcomes of what postmodernist society calls „freedom of speech“?*

Key-words: *freedom of speech, political correctness, norms, discourse analyses.*